

อัซ-ซุฟอะฮฺ และ อัซ-ชะฟาอะฮฺ
(สิทธิในการบังคับให้ขายคืนและการใช้สิทธิคุ้มครอง)

﴿الشفعة والشفاعة﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย

แปลโดย : อิสมาน จารง

ผู้ตรวจทาน : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : หนังสือ มุคตะศ็อร อัลฟิกฮิล อิสลามีย์

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿الشفعة والشفاعة﴾

« باللغة التايلاندية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: عثمان جارونج

مراجعة: صافي عثمان

مصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2009 - 1430

islamhouse.com

อช-ซุฟอะฮฺ และ อช-ชะฟาอะฮฺ (สิทธิในการบังคับให้ขายคืนและการใช้สิทธิคุ้มครอง)

อช-ซุฟอะฮฺ หมายถึง การให้สิทธิแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนในการเอาคืนส่วนของหุ้นส่วนของเขา จากมือของผู้ที่ซื้อไปด้วยราคาที่ผู้ซื้อได้ทำสัญญาตกลงไว้แน่นอนแล้ว

วิทญ์บัญญัติในการบัญญัติอช-ซุฟอะฮฺ (การบังคับให้ขายคืน)

อช-ซุฟอะฮฺ ถือเป็นความดีงามของอิสลามอีกประการหนึ่ง โดยถูกบัญญัติไว้เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่หุ้นส่วน เพราะว่าบางครั้งคนที่ซื้อส่วนของหุ้นส่วนไปนั้นเป็นศัตรูกับหุ้นส่วนอีกฝ่าย หรือเป็นคนที่มิกระยามารยาทที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดการขัดแย้งโกรธเคืองกันได้ ดังนั้นการบัญญัติการซุฟอะฮฺก็จะช่วยป้องกันความเสียหายและอันตรายที่จะเกิดขึ้น

หุก่มของการบังคับให้ขายคืน

สิทธิอช-ซุฟอะฮฺจะมีอยู่ในทุกสิ่งที่ยังไม่ได้มีการแบ่งหรือจัดสรรกันไม่ว่าจะเป็นที่ดิน บ้าน หรือสวน และถือเป็นสิ่งหะรอมที่จะมีการหลีกเลี่ยงให้สิทธินี้หมดไปเพราะมันถูกบัญญัติเพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่หุ้นส่วน

รายงานจากท่าน ญาบิร บุตร อับดุลลอฮฺ เราะวะฎิยัลลอฮุ อันฮุ ได้รายงานว่า

قَصَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسِّمْ، فَإِذَا وَقَعَتِ الحُدُودُ، وَصُرِّفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ. متفق عليه.

ความว่า “ท่านรอซูลุลลอฮฺ คือลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้ตัดสินให้มีสิทธิบังคับให้ขายคืน ในทุกๆ สิ่งที่ยังไม่ได้แบ่งแยกส่วนกัน ดังนั้นเมื่อมีการแบ่งขอบเขตแน่ชัดและมีถนนคั่นกลางแล้วก็จะไม่มีการบังคับให้ขายคืนอีกต่อไป” (บันทึกโดยอัล-บุคคอรีย์ หมายเลข 2257 คำรายงานนี้เป็นของท่าน และบันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 1608)

เวลาของการบังคับให้ขายคืน

1. การบังคับขายคืนเป็นสิทธิของผู้ที่มีหุ้นส่วนเมื่อใดที่เขารู้ว่ามีการขายเกิดขึ้น ถ้าหากเขาชักช้าในการใช้สิทธิบังคับขายคืนสิทธินั้นก็หมดไป นอกเสียจากว่าเขาอยู่ที่อื่นไม่ได้อยู่ในสถานที่นั้น หรือเขามีสิ่งเหตุจำเป็นอื่นที่จะต้องอนุโลมให้ ก็ให้ถือว่าเมื่อใดที่เขามีความสามารถเขาจะต้องทำการเรียกร้องใช้สิทธินั้นทันที และหากเขามีโอกาสที่จะหาพยานว่าเขาต้องการเรียกร้องสิทธิแต่เขาไม่ได้ทำ ก็ถือว่าสิทธิบังคับให้ขายคืนนั้นหมดไปเช่นกัน

2. ถ้าผู้มีสิทธิเรียกร้องบังคับขายคืนเสียชีวิต สิทธินี้ก็จะตกเป็นของทายาท และให้ถือว่าผู้มีสิทธิบังคับขายคืนต้องจ่ายราคาสินค้านั้นทั้งหมด(แก่ผู้ซื้อ)เต็มราคา แต่หากเขาไม่สามารถจ่ายได้แม้เพียงบางส่วนก็ตาม ถือว่าสิทธิชุฟอะฮุหมัดไป(เป็นโมฆะ)

การป้องกันและบังคับใช้สิทธิ

ผู้เป็นหุ้นส่วนจะไม่อนุญาตให้ทำการขายส่วนของตนจนกว่าจะได้ขออนุญาต(บอกกล่าว)จากผู้ร่วมหุ้นคนอื่นๆ ดังนั้นถ้าหากเขาขายไปโดยไม่ได้ขออนุญาตถือว่าผู้ร่วมหุ้นมีสิทธิในส่วนนั้นมากกว่า(ผู้ซื้อไป) และถ้าหากเขา(ผู้ร่วมหุ้น)อนุญาตให้และกล่าวว่าฉันไม่ได้ต้องการส่วน(ที่ท่านจะขายไป)นั้น ถือว่าผู้ร่วมหุ้นส่วนคนนั้นไม่มีสิทธิที่จะไปบังคับให้ขายคืนได้หลังจากที่มีการซื้อขายไปแล้ว

การบังคับให้ขายคืนสำหรับเพื่อนบ้าน

เพื่อนบ้านย่อมมีสิทธิในการบังคับ(ชุฟอะฮุ)ให้ขายคืนในส่วนของเพื่อนบ้านของเขา มากกว่าผู้อื่น และหากระหว่างเพื่อนบ้านสองคนที่สิทธิร่วมกันในถนนหนทางหรือแหล่งน้ำ ถือว่าทั้งสองฝ่ายมีสิทธิชุฟอะฮุ เพราะท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«الْجَارُ أَحَقُّ بِشُفْعَةِ جَارِهِ يُنْتَظَرُ بِهَا وَإِنْ كَانَ غَائِبًا إِذَا كَانَ طَرِيقُهُمَا
وَاحِدًا». أخرجه أبو داود وابن ماجه

ความว่า “เพื่อนบ้านย่อมมีสิทธิชุฟอะฮุในส่วนของเพื่อนบ้านของเขา มากกว่าผู้อื่น ต้องรอความต้องการของเขาก่อน แม้เขาจะไม่อยู่ในขณะนั้น ทั้งนี้หากทั้งสองมีถนนใช้เส้นเดียวกัน” (หะดีษ เศาะฮี้หฺ บันทีกโดยอับนุ ดาอูด หมายเลข 3518 และบันทีกโดยอิบนุ มาญะฮุ หมายเลข 2494)

อิซ-ชะฟาอะฮุ คือ การขอความช่วยเหลือเพื่อผู้อื่น (การคุ้มครอง)

ประเภทของการคุ้มครอง(อิซ-ชะฟาอะฮุ)

อิซ-ชะฟาอะฮุ มีสองประเภท คือ ดีและไม่ดี

1. **อิซ-ชะฟาอะฮุที่ดี** คือ การคุ้มครองในสิ่งที่ศาสนามองว่าเป็นสิ่งดี เช่น การใช้สิทธิคุ้มครองเพื่อทำให้สิ่งที่มีความเสียหายหมดไป หรือนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่ผู้ที่สมควรได้มัน หรือความอธรรมหลุดพ้นไปจากผู้ถูกอธรรม เหล่านี้คือชะฟาอะฮุที่น่าสรรเสริญ และผู้ทำจะได้รับผลบุญ

2. **อิซ-ชะฟาอะฮุที่ไม่ดี** คือ การให้ชะฟาอะฮุในสิ่งที่ศาสนาห้ามหรือรังเกียจ เช่น การชะฟาอะฮุเพื่อไม่ให้ต้องรับโทษ หรือทำลายความจริง หรือให้สิทธิแก่บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ที่ควรจะได้สิทธิ เหล่านี้คือการชะฟาอะฮุที่น่ารังเกียจและคนที่ทำจะต้องรับบาปกรรมโดยเขาจะไม่ได้ผลบุญใดๆ

อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า

﴿مَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيمًا﴾

[النساء/ 85]

ความว่า “ผู้ใดที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดีก็จะเป็นของเขาซึ่งส่วนหนึ่งจากความดีนั้น และผู้ใดให้ความช่วยเหลืออย่างชั่วก็จะเป็นของเขาซึ่งส่วนหนึ่งจากความชั่วนั้น และอัลลอฮ์นั้นทรงเดชานุภาพเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง” (อัน-นิสาอ์ 85)